Het bastaardbroertje van Parrotia gaat op voor de titel ‘inspiratieboom’

x Sycoparrotia – onbekend maakt onbemind

Toen vakblad Boomzorg in 2015 de term ‘inspiratieboom’ introduceerde, was groenbeheerder Thijs Kruiver van de gemeente Zundert zo’n beetje de eerste die reageerde: *x Sycoparrotia semidecidua* moest het worden. Te onbekend en te weinig beschikbaar, oordeelde de redactie van Boomzorg. Maar de aanhouder wint, en deze geslachtshybride tussen *Sycopis sinensis* en *Parrotia persica* mag alsnog meedingen.

Auteur: Hein van Iersel

5 min. leestijd

INSPIRATIEBOOM

Dat *Sycoparrotia* alsnog mag meedoen, is overigens niet alleen te danken aan de aanhoudendheid van Kruiver. *Sycoparrotia* is bezig aan een bescheiden opmars en verschillende grotere kwekers hebben dit kleine boompje in behoorlijke aantallen staan. Nog steeds niet massaal, maar er is wel keuze.

De opmars van *Sycoparrotia* begon ongeveer 25 jaar geleden. Toen kreeg de vader van de huidige directeur van Koninklijke Boomkwekerijen Alphons van der Bom, Piet van der Bom, een exemplaar van *Sycoparrotia* overhandigd als tegenprestatie voor het houden van een lezing in Amerika. De boom werd geplant in de tuin bij het ouderlijk huis van de familie Van der Bom, waar hij nog steeds staat. Een snelle groeier bleek het niet te zijn. De spil van 25 jaar geleden is nu een boom van circa 8 meter hoog met een diameter van ongeveer 35 centimeter. Wel is hij extreem gezond en alleen in de jeugdfase was hij een tikje vorstgevoelig. Er is nooit sprake geweest van serieus invriezen, ziekte of insectenvraat. Veel van de *Sycoparrotia's* die in Nederland geplant zijn, zijn afkomstig van deze moederboom. Lange tijd was de Koninklijke zelfs de enige die deze boom vermeerderde en leverde. Daarom stuurde de oude Piet van der Bom (hij stief in 2015) in november 2002 een briefje naar de toenmalige koningin Beatrix, met de vraag of de cultivar die het bedrijf uit Oudenbosch vermeerderde, de naam *x Sycoparrotia semidecidua* 'Prins Claus' kon krijgen. Die toestemming kwam er, zelfs met de toevoeging dat de koningin hoopte dat het een groot succes zou worden. En het is een oude wet: succes kweekt altijd navolgers. Kwekers als Ebben, Udenhout en Van den Berk kweken naast de cultivar 'Prins Claus' nu ook een tweede Amerikaanse cultivar, 'Purple Haze'. Welke van deze twee cultivars de beste is, lijkt vooral een kwestie van wie je het vraagt. Jaap van der Bom stemt – niet geheel onpartijdig – voor zijn eigen cultivar, omdat deze meer winterhard zou zijn. Het andere kamp roemt juist de mooie purperrode gloed van het blad van 'Purple Haze'. Al met al zijn de verschillen dus minimaal. Er zijn overigens nog meer kandidaten op de markt voor de titel 'beste Sycoparrotia'. Mario en Wendy van Aart hebben een boomkwekerij net naast de Koninklijke. Zij timmeren sinds enige tijd aan de weg met de cv 'Autunno Rosso'. Volgens Mario van Aart is deze cv beter bestand tegen invriezen in de jeugdfase dan 'Prins Claus'. Uniek aan deze cultivar is de verkleuring voorafgaand aan de bladval van oranje tot diep donkerrood. Marco Sartori uit Erba in Italië is de breeder van deze cv. Hij was specifiek op zoek naar een cv met een mooie najaarskleur en heeft uit diverse zaailingen deze cv als beste geselecteerd. Volgens Van Aart zou het op zich niet moeilijk zijn om beide ouders met elkaar te kruisen.

Geslachtshybride

x Sycoparrotia semidecidua 'Prins Claus' is een zogenaamde geslachtshybride. Dat is dus een hybride die ontstaan is door twee soorten die afkomstig zijn uit verschillende geslachten met elkaar te kruisen, in dit geval *Sycopis sinensis* en *Parrotia persica*. Geslachtshybriden zijn veel zeldzamer dan soort-

Dikke groenglanzende bladeren, die nog het meest lijken op die van de bekende kamerplant Ficus benjamini.

hybriden. De naam die aan een geslachts-hybride wordt gegeven, is altijd een combinatie van de namen van de geslachten waaruit de hybride is ontstaan. Dat klopt dus ook hier. *Nothogeneriek* noemen dendrologen dat met een onuitspreekbaar woord. Om aan te geven dat het om een geslachtshybride gaat, wordt direct voor de naam het teken 'x' geschreven. Een ander bekend voorbeeld is *x Fatshedera*. Dit is een geslachtshybride die is ontstaan uit een kruising tussen Fatsia en Hedera. Om mijn uitleg compleet te maken: een soorthybride is een kruising tussen twee verschillende soorten uit één geslacht. Gewoon een willekeurig voorbeeld: *Populus x canadensis* is een soorthybride, omdat het een kruising is tussen twee soorten populieren, in dit geval tussen de Amerikaanse populier *Populus deltoides* en de zwarte populier *Populus nigra*. *x Sycoparrotia semidecidua* is door professor Henry Gerhold ontwikkeld in Amerika, aan de Penn State University om precies te zijn. In Amerika is de praktijk dat universiteiten zich actief bezig-houden met het veredelen en ontwikkelen van nieuwe boomsoorten veel breder verspreid dan in Nederland, hoewel Wageningen zich ook op dit gebied begaf met proefstation De Dorschkamp. Van de beide ouders van *Sycoparrotia* is *Parrotia* natuurlijk het bekendst. En als ik met Thijs Kruiver naar een aanplant van zijn inspiratieboom ga kijken, valt meteen de gelijkenis op met Perzisch ijzerhout ofwel *Parrotia persica*, zowel wat betreft de bladen, die iets minder golvend zijn dan bij *Parrotia*, als met de *Hamamelis*-achtige (ofwel toverhazelaarachtige) bloemen. Dat is geen toeval, want beide ouders komen uit de familie van de toverhazelaarachtigen *(Hamamelidaceae)*. *Sycopsis sinensis*, de andere voorvader, is veel minder bekend, maar wordt in Nederland wel ver-handeld en aangeplant. Hij zou hier zelfs goed winterhard zijn, als de we de websites van Esveld en Arborealis mogen geloven. Deze plant wordt in het Engels *fig hazel* genoemd, en net als *Parrotia* bloeit hij vroeg in het voorjaar met bloemetjes die op die van *Hamamelis* lijken. De plant is wintergroen met dikke groen-glanzende bladeren, die nog het meest lijken op die van de bekende kamerplant *Ficus benjamini*.

Later in het seizoen moeten de bomen een dikke kroon laten zien met een diep donkerglanzend bladerdek.

Het is wel belangrijk dat je hem goed bijhoudt met snoeien. Ten eerste omdat je hem meestal vol in het blad zult planten, **maar ook omdat het van nature meer een struik is dan een gemiddelde laanboom**

De tweede naam van *x Sycoparrotia semidecidua* slaat op het feit dat het boompje halfwintergroen is (semi = half en decidua = afvallend). De hele winter door blijft het dikke groene blad aan de boom zitten. Pas in februari sterft het blad af.

Jaap van der Bom

Cv 'Autonno Rosso' van Van Aart Boomkwekerijen.

Meteen nadat het blad gevallen is, bloeit de boom met *Hamamelis*-achtige bloemetjes op het naakte hout, net als *Parrotia*. De bloemen vallen wel meer op, omdat ze een geel hartje hebben. Ze zijn erg mooi voor steekwerk op de vaas. Pas daarna komt de boom opnieuw in het blad.

De boom is wintergroen met dikke groenglanzende bladeren, **die nog het meest lijken op die van de bekende kamerplant *Ficus benjamini***

Struik

Ik ga met Thijs Kruiver en Jaap van der Bom van de Koninklijke kijken naar de *Sycoparrotia's* die in Zundert geplant zijn. Kruiver heeft in 2013 enkele tientallen bomen geplant in de Nachtegaalstraat, en verder zijn er vier van onder beveerde struikvormige *Sycoparrotia's* geplant op de begraafplaats achter de kerk in de Molenstraat. Al die exemplaren zien er prima uit, maar fotografisch heb ik de pech dat de bomen nog maar amper uitgelopen zijn. Later in het seizoen moeten de bomen een dikke kroon laten zien met een diep donkerglanzend bladerdek. Als ik twee weken later nog eens langsrij in de Nachtegaalstraat in Zundert, is er nog niet veel gebeurd. *Sycoparrotia* is klaarblijkelijk een *slow starter*.

Kruiver: 'Dit is echt een mooi boompje. Het is wel belangrijk dat je hem goed bijhoudt met snoeien. Ten eerste omdat je hem meestal vol in het blad zult planten, maar ook omdat het van nature eerder een struikvormer is dan een gemiddelde laanboom.' Jaap van der Bom herkent dat en zou zelfs adviseren om de bomen in het voorjaar licht in te knippen. 'Dat stimuleert de vorming van extra zijhout en zorgt voor een nog mooiere en dichtere kroon. Verder is het belangrijk dat je deze bomen aanplant in een goed doorlatend profiel. Hang of stagnerend water is funest.'

Kruiver: 'Voorheen stonden in deze straat lijsterbessen, die veel overlast veroorzaakten. Sindsdien heb ik geen klachten meer gehoord.'

Kweken

Jaap van der Bom: '*Sycoparrotia* wordt in de zomer vermeerderd door stekken onder nevel. Je moet zorgen dat de stek dan al een beetje aan het verhouten is; anders ontstaat makkelijk schimmelvorming. Zorg bij het opkweken voor een goede stok, evenals bij *Parrotia persica*. Net als veel kleine bomen is Syco van nature meer een struikvormer dan een echte laanboom. Met de stok zorg je voor een mooie doorgaande spil. Daarna kun je hem rustig laten gaan en ontstaat er eigenlijk een struik op een stok.

Bij verplanten raden wij aan de boom piramidevormig op te snoeien, zeker als hij in de winter in blad staat. Dit beperkt de verdamping en gaat verdroging tegen. De beste tijd om te verplanten is dus maart, als de boom zijn bladerdek wisselt en de bloemetjes ontluiken. Deze wintergroene boom dikt maar langzaam aan. Hierdoor ontstaat, net als bij de ijzerhoutboom, een compacte celstructuur, waardoor het hout echt keihard wordt.
Een boompje van 16-18 cm dik is al helemaal vandalismeproef.'

Be social
Scan of ga naar:
http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5847